

قله‌ها به آسمان نزدیک‌ترند (دفتر سوم)

کرشمه ماه

«چند روایت کوتاه از سبک زندگی و سیره علمی و علمی آیت الله محمد تقی بهجت فومنی»

محمد علی عباسی اقدم

فهرست

۹	سخن نخست
۱۳	فصل اول / طلوع ماه
۲۹	فصل دوم / هجرت ماه
۷۳	فصل سوم / شکوه ماه
۱۰۳	فصل چهارم / شیدای «ماه»
۱۱۷	فصل پنجم / مرد ماه
۱۲۹	فصل ششم / سلوک «ماه»
۱۶۵	منابع و مآخذ

بنده مراجعه به زندگی علما را به منزله مراجعه به
کتاب اخلاق می دانم، بلکه به مراتب از کتاب
اخلاق هم بالاتر است، چون اصلاً اخلاقیات را
مجسم می کنند. اگر کتاب اخلاق را بخوانی،
تصور می کنی، اما اینها با حرکاتشان، با
رفتارشان، با وجودشان در همه شئون اخلاق
مجسم هستند.

آیت الله محمد تقی بهجت فومنی
العبد / ص ۶۴

چندین که برش مردم از ماجرای عشقت
اندوه دل نگفتم الا یک از هزاران

سعدی

سخن نخست

یک - تاکنون درباره جایگاه علمی و منزلت اجتماعی علما و نیز درباره فعالیت‌های مذهبی، سیاسی و فرهنگی این قشر فرهیخته و تأثیرگذار مطالب زیادی گفته و نوشته شده است که به نوبه خود حائز اهمیت است. در این میان، به آنچه کمتر پرداخته شده و به نوعی مغفول مانده است، نحوه زیست و به تعبیری «سبک زندگی» علما به ویژه علمای شناخته شده و برجسته است. متأسفانه در میان آثار نوشته شده درباره علمای ربانی، آن طور که باید به سبک و شیوه زندگی این عزیزان پرداخته نشده و نحوه رفتار و کردارشان از نگاه عامه مردم به ویژه جوانان پنهان مانده است. به همین دلیل، ارتباط نسل جدید با این بزرگان رفته رفته کم رنگ تر شده است. به تعبیر مقام معظم رهبری: «واقعاً جوانان ما و خیلی از مردم ما خصوصیات اخلاقی، منش‌ها و رفتارهای این بزرگان را نمی‌شناسند، (اگر) بشناسند، محبت اینها در دلشان جاگیر می‌شود و خیلی لازم است که این کار انجام بگیرد.»^۱

۱. از بیانات مقام معظم رهبری در دیدار با اعضای کنگره نکوداشت آیت الله مرعشی نجفی، پایگاه اطلاع رسانی دفتر حفظ و نشر آثار آیت الله خامنه‌ای، ۱۸ بهمن ۱۳۸۹.
<https://farsi.khamenei.ir/amp-content?id=11624>

دو- زندگی علما و عرفای نام‌آشنا، سرشار از نکته‌های ناب، عبرت‌آموز و ثمربخش است. آشنایی و انس با «سبک زندگی» و سیره عملی این بزرگان می‌تواند فرصت تازه‌ای برای نفس کشیدن و بهتر زیستن پیش روی ما بگشاید و الگو و سرمشق خوبی برای علاقه‌مندان و سالکان حقیقی باشد.

مجموعه «قله‌ها به آسمان نزدیک‌ترند» نگاهی گذرا به زندگی با برکت و پرمعنای علماست. پنجره‌ای گشوده به افق‌های زیبا و متعالی است تا زمینه را برای آشنایی علاقه‌مندان با مشی عالمان پرهیزگار و متقی هموار کند. آنچه در این مجموعه می‌آید، برش‌هایی کوتاه از زندگی علمای ربانی و اهل معرفت است که بی‌شک درنگ و تأمل در آنها می‌تواند راهنما و راهگشای ما در پیمودن مسیر پر و پیچ و خم زندگی باشد.

سه - این مجموعه، تنها دربرگیرنده بخش بسیار کوچکی از حکایت‌ها و نکته‌های حیات‌بخش و شورآفرین زندگی علمای معاصر است که به قدر بضاعت اندک حقیر فقیر فراهم آمده و حاصل جست‌وجو، مطالعه، بازنویسی، تلخیص و ویرایش مطالب از منابع مختلف است. در این مجال اندک، تنها به سیره و سلوک علمای معاصری که در سال‌های نه‌چندان دور با ما هم‌نفس و هم‌کلام بوده‌اند، اشاره شده است و به‌عمد از پرداختن به سبک زندگی علمای متأخر پرهیز کرده‌ام تا رفتار و کردار این عزیزان به‌ویژه برای نسل جدید باورپذیر، ملموس و قابل‌الگوپذیری باشد. هرچند سیره و روش متأخرین نیز از این قاعده مستثنی نبوده و نیست.

چهار- دفتر سوم این مجموعه به سیره و سبک زندگی آیت الله محمدتقی بهجت فومنی اختصاص یافته است. مردی که «از برجستگان مراجع تقلید معاصر به شمار می رفت و معلم بزرگ اخلاق و عرفان و سرچشمه فیوضات معنوی بی پایان بود و دل نورانی و مصفای آن پارسای پرهیزگار، آیین روشن و صیقل یافته الهام الهی بود.»^۱

«کرشمه ماه»؛ سرکی کوتاه به سیره علمی و عملی آیت الله بهجت است. عالم برجسته و وارسته ای که محضر علمای طراز اول حوزه علمیه کربلا و نجف را درک کرد و سال ها در درس اخلاق استاد کامل آیت الله سیدعلی قاضی طباطبایی و آیت الله شیخ مرتضی طالقانی حضور یافت و نزد آیت الله سید محمد حسین غروی اصفهانی و آیت الله سید محمدکاظم شیرازی زانوی ادب زد و به قله های رفیع علم و تقوی و معنویت دست یافت؛ آن قدر که به تعبیر آیت الله سیدرضا بهاء الدینی، «ثروتمندترین مرد معنوی»^۲ شد.

«کرشمه ماه»؛ روایتی مختصر از زندگی پر رمز و راز عالم ناشناخته و گمنامی است که «کتمان» و «پرهیز» دو روی سکه زندگی و روش سلوکی و عرفانی اش بود. مرد بزرگی که در سراسر عمر خویش در حال پرده پوشی بود و در این فقره، مهارتی شگفت داشت، تاجایی که به اقرار فرزندش: «بیش از نود درصد زوایای زندگی ایشان مجهول مانده است» آن قدر که آیت الله سید عبدالکریم کشمیری که خود از عارفان نامی بود، از ایشان به عنوان «کوه کتمان»^۳ یاد کرده است.

۱. آیت الله سید علی خامنه ای، پایگاه اطلاع رسانی دفتر حفظ و نشر آثار آیت الله العظمی خامنه ای، ۲۷ اردیبهشت ۱۳۸۸. <https://farsi.khamenei.ir/amp-content?id=6915>

۲. العبد، ص ۴۶.

۳. همان، ص ۱۲۸.

«کرشمه ماه»؛ داستان زندگی آیت الله بهجت است. داستان زندگی عالم متقی، صاحب کرامت و دارای «نفس مطمئنه» ای که به واسطه شیوه خاص سیر و سلوک و «کتوم» بودن عجیبش آن طور که باید شناخته نشد و سال ها چنان گنجی پر بها، ناشناخته و گمنام ماند و آن چنان که باید قدر ندید و بر صدر ننشست.

«کرشمه ماه»؛ چند روایت کوتاه به سان چند قطره ناچیز از دریایی متلاطم و بی کرانه است. چند روایت ساده و روان از مردی ساده و بی تکلف که در عین سادگی، «بزرگ» بود و در عرفان و معنویت به مقامات رفیع و بلندی دست یافته بود؛ اما در میان همه عناوین و نشانه ها و مقام های مرسوم و متداول، تنها به «بندگی» خدا دلخوش کرده و مقام منبع «العبد» را پسندیده بود و به آن مباهات می کرد.

نکته آخر اینکه «کرشمه ماه» به قدر بضاعت اندک و ناچیز این حقیر و با قلم الکن این فقیر سراپا تقصیر فراهم آمده است و بی شک، وصف این خورشید عالم تاب و معرفی این شخصیت عظیم و عالم ربانی کار واژه های لال من نیست. امید که مطالعه، تأمل و تفکر در سبک زندگی و شیوه زیست این عالم بزرگ و وارسته، خالی از لطف نباشد و این روایت های ناب و «جرعه» های زلال، کام شیفتگان، علاقه مندان و دوستداران این عالم واصل را سیراب و شیرین کند.

کمترین: محمد علی عباسی اقدم

بیستم فروردین ۱۴۰۱

بازنویسی نهایی: سوم مرداد ۱۴۰۱